

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXIV (28)

Stev. (No.) 11

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

13. marca 1975

Ob začetku šolskega leta

Ta teden se je začelo spet redno šolsko leto v argentinskih šolah, in seveda tudi slovenskih. In tu se nam odpira problem šolanja slovenskih otrok. Trideset let smo že iz domovine — današnji tridesetletniki so rojeni že zunaj domovine in niso nikdar videli slovenske zemlje ne slišali slovenske govornice, ki bi se govorila v kompaktnem slovenskem okolju, po naj bi šel v trgovino ali v urad ali kamor koli. Vsega tega domači tridesetletniki niso doživeli; vedno in vedno imajo zavest, da so kot Slovenci samo majhna kaplja v morju tuje govoreče domovine, kjer so se rodili, kjer jim bo živeti in kjer jim bo ustvarjati čim boljše življenjsko karioero. Širok in uspehapoln svet se odpira pred njih bodočnostjo. Njihovi starši — tedanji tridesetletniki ob prihodu sem — niso imeli take perspektive: življenjske usode so se jim prelomile, da so morali prijeti za vsako tudi ročno delo, pa čeprav so bili diplomati ali doktorji; ali pa niso mogli končavati šol: nujna življenjske samohranitve in nepoznanje jezika jih je silila na takojšnje delo. Sedaj so ti starši že prebili vse gospodarske težave in imajo otroke, ki so že končali obvezno šolo — kam sedaj? Vsem tem svetujemo: šolajte svoje otroke, ki imajo talente, da jim bo lažja pot v življenju! Potrebujemo izobraženih ljudi, ki se bodo mogli uveljaviti v argentinskem svetu. Kot argentinskimi državljani z argentinskimi šolami jim ne bo zaprta nobena pot na nobeno lestvo; tudi na najvišjo stopnjo ne. In mi potrebujemo toliko vplivnih in velikih ljudi — kot Slovenci.

In potrebujemo jih kot Slovence!

Ni nujno, da kot Argentinci ti izobraženci izgube slovensko zavest, niti da pozabijo slovenski jezik, še manj da izgube ponos, da so slovenskega porekla. Da se to ne zgodi, mora skrbeti družina, Cerkev in šola, slovenska šola. V slovenski družini je temelj slovenstva novega rodu. Če bodo starši govorili z otroki slovensko, če bo v mešanici zakonih vladalo spoštovanje do obeh jezikov zakoncev in volja po obvladanju obeh, bo novi rod dobil temelj tudi za slovensko rast. To bo krepil v slovenski cerkveni občini in v slovenski šoli. „Starši, cerkev in šola morajo delati z roko v roki,“ je rekel že škof Slomšek

In ko ta teden odpiramo slovenske šole, je to praznik slovenskih družin. Starši in Cerkev podajajo zdaj svojo mladino v roke šoli, da dopolni njuno vzgojo z znanjem slovenskih ved, ki ji ga argentinska šola ne nudi. In tu se začne zavestna rast naše mladine v slovenstvo. Od otroškega vrta do ljudskih šol in od srednješolskega tečaja do fakultete slovenskih narodnih ved: to je pot, ki jo Slovenci iz svoje volje in svojih sredstev nudijo slovenski mladini iz edine najvišje težnje: ohranjati v novem rodu zavest krvne in duhovne pripadnosti k slovenskemu narodu, zavest njegovega etničnega porekla. To pa je zavest jezika in vere in poznanja domovine staršev, zemljepisja, zgodovine, etničnih posebnosti in običajev... in predvsem dogodkov, ki so povzročili, da so njih starši zapustili ono prelepo deželo pod Triglavom in se preselili čez oceane v prostrano prazno argentinsko pampo. Da, danes ob 30-letnici našega exoda iz Slovenije je potrebno poudariti to: da smo zapustili domovino predvsem zaradi obrambe prav teh vrednot, ki jih hočemo ohraniti tudi novemu rodu: zaradi vere in narodnosti in duhovne tradicije ker so novi oblastniki na siloma hoteli uničiti z neverstvom, internacionalizmom in materializmom. Izbrali smo si svobodo. V njej storimo vse, da bo naša mladina rastle iz našega duha! Tudi to: da bo naša mladina poznala našo domovino in jo vzljubila ne samo zaradi nas, temveč tudi zaradi sebe, iz težnje po poznanju svojih korenin. Zato ji ne zapiramo obiska v domovino, kajti samo po slikah in pripovedovanju je ne bo vzljubila, mora jo videti in mora čutiti svoje krvno sorodstvo z njo. Odprimo ji slovenske šole

JUGOSLOVANSKA PARTIJA JE IZGUBILA 700.000 ČLANOV

V zadnji številki našega lista smo poročali, da je bil Mihajlo Mihajlov 23. februarja v Novem Sadu obsojen na sedem let strogega zapore, potem ko je od oktobra lanskega leta, ko je bil aretiran, čakal na proces.

Neposredno pred obsodbo Mihajlova, pa je bila v Beogradu seja Centralnega komiteja jugoslovanske komunistične partije, na kateri je imel Tito oster govor, v katerem je skušal vse spraviti v red in na pravi tir. Pri tem pa je zašel tudi v nasprotja.

Najprej je dejal, da je naravnost „smešno in neumno“, kar inozemski listi pišejo v svojih kritičnih člankih in komentarjih o čistkah na jugoslovanskih univerzah in nepopustljivih represalijah proti jugoslovanskim intelektualcem. Ti so, po mnenju Tita „posamezniki in skupine, ki so povezani v inozemstvu s komurkoli in to prav v času, ko se jugoslovanska komunistična partija utrjuje.“ S povzdignjenim glasom je zaklical: „Tovariši, kako smešno in neumno je, če ti listi v inozemstvu dajejo toliko poudarka in važnosti nekemu Mihajlovi!“

Da pa Tito sam daje poudarek in važnost Mihajlovi, je razvidno iz tega, da ga je poimensko napadel, neposredno pred procesom, in da ga je sodišče moralo obsoditi na sedem let strogega zapore, poleg tega pa je sodišče izreklo tudi prepoved, da bi Mihajlov štiri leta po prestani kazni smel kjerkoli objaviti kak svoj spis.

Nato je prešel Tito na to, da je inozemski tisk „izrabil tudi še tiste, ki so se zbirali okrog revije Praksis, kakor da bi mi ne imeli pravice prepričati jim, da nas ovirajo pri nadaljnji zgradbi naše socialistične družbe, s čimer izpolnjujemo le našo dolžnost, ki izvira iz programa Zveze komunistov Jugoslavije.“

Tito je bil mnenja, da se ta gonja v inozemstvu še nadaljuje in da postaja sicer smešna, nikakor pa ne dramatična. Veliko škode ne more napraviti, je dejal.

Glede notranjih sovražnikov pa je zagotavljal, „da smo že tako napredovali v našem razvoju, da se nimamo bati nobenih spletk od te strani.“

Boj med partijci

Posebno pozornost je posvetil Tito svoji zaskrbljenosti glede razmer v partiji sami. Dobesedno je dejal: „Mi bomo danes boj celo znotraj naše komunistične partije z dejavnostjo tistih, ki ne bi smeli biti člani Zveze komunistov Jugoslavije. Tu gre za manjše ali večje skupine, ki delajo po skupnem načrtu in imajo zveze z inozemstvom.“ (Tuji časnikarji, ki so smeli prisostvovati seji, so bili mnenja, da Tito tukaj pod „inozemstvom“ ni imel v mislih zapadnega sveta.) Tito je v tej zvezi u-

le in storimo vse, da jih priljubimo mladini — da, ko jo bo priložnost pripeljala v staro domovino, ji ta ne bo tuja in ona njej tuja, ampak se bosta vskladila — stari in novi rod od tu in tam — v eno svetovno slovensko družino: Slovenec sem!

Kako dobro dene človeku v eksilu, če pride njegova mladina na obisk v domovino, pa tam bere v tamkajšnjem časopisu, kot smo brali mi te dni v tržaškem Novem listu ob obisku dveh mladih ljudi iz Buenos Airesa (20. dec 1974): „Razveseljava je ugotovitev, da mladina v tako daljnih krajih še vedno govori tako lepo in čisto slovensko in čuti slovensko. S tem je neposredno dokazano, kako bogata dediščina je slovenstvo.“ Mislimo, da je s tem dokazano nekaj drugega: kako ljubimo to dediščino tu v Argentini in koliko žrtvujemo in se prizadevamo, da jo ohranjamo in gojimo že vseh trideset let v našem eksilu. Dokazana je tako naša ljubezen do slovenstva, o kateri je nekoč sam Oton Župančič rekel, da bi bilo čudno, če bi jo „tisti, ki je prostovoljno zapustil domovino l. 1945“ sploh kaj imel. Te ljubezni namreč. Toda šole, ki jih te dni odpiramo, so pričla te naše ljubezni in žrtve, pa tudi — uspe-

gotovil: „Mi smo glede tega posebno vznemirjeni in če smo bili proti tem silam predolgo popustljivi, potem priznam, da je bil postopek prepočasen, da bi onemogočil te sile.“

Iz teh Titovih besed je izzvenelo, da sta bila po njegovem mnenju tako partijski kakor tudi državni aparat prepocasna in to predvsem „pri čiščenju za družbo nezaželenih elementov.“

Sovjetska zveza nima namena napasti Jugoslavijo

V naslednjem delu govora je Tito dejal, „da se je mednarodno položaj od X. Partijskega kongresa, ki je bil v lanskem poletju zelo poslabšal. To je treba vzeti resno, vendar stanje ni tako, da bi povzročalo paniko. V tej zvezi opozarjam na drugo gonjo, to je od strani reakcionarnih krogov in sovražnikov socializma na zapadu, ki traja že dolgo in v kateri zatrjujejo, da se Jugoslavija nahaja v geografsko zelo nevarnem položaju. Ta položaj naj bi povzročal veliko nevarnost od socialističnih držav, v prvi vrsti od Sovjetske zveze. Reakcija hoče s tem vzbuđiti v Jugoslaviji strah,“ je dejal. „Tega pa ne bo dosegla. Mi smo narod, ki se nikdar ni nikogar bal. Mi smo prepričani, da Sovjetska zveza nima niti najmanjšega namena, da nas napade. Zato se nimamo ničesar bati.“ Takoj pa je Tito dodal, da se ni bati ničesar tudi zato „ker je jugoslovanska armada ena od najboljših in je v stanju državo braniti proti vsakomur.“

Celo navzoči partijci so s precejšnjim dvomom poslušali Titov slavospev jugoslovanski vojski.

Milijoni, ki so zunaj partije, so sposobni ljudje

V končnem delu govora je Tito pozval vse državljanе v boj za čestnot partije. Pri tem je omenil izredno veliko število, to je 700.000 nekdanjih partijskih članov, ki so bili v zvezi z različnimi dogajanjmi ali izključenji, ali pa so sami izstopili iz partije. Večino teh je po mnenju Tita pridobiti tako, da zopet vstopijo v partijo. Prav tako naj bi se po mnenju Tita vključili v partijo milijoni tistih, ki so zunaj partije. „To so sposobni ljudje, in zato spadajo v partijo,“ je dejal Tito.

Na isti seji je bila tudi sklenjena reorganizacija predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije in razširitev za devet članov, tako da se je število povečalo na 47.

Ali bo reorganizacija in razširitev predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije mogla rešiti vsaj del problemov, ki jih je nakazal Tito?

Prav ta dva dvajsetletnika sta dvanajsetletnemu uredniku samozavestno odgovorila: „Za najino in naslednjo generacijo je že poskrbljeno in garantirano, da se bo obdržala.“ To je ponosna beseda mladine, rojene v Argentini, ki pa je izšla iz slovenskih šol: iz vrta, ljudske šole, srednješolskega tečaja in obiskuje zdaj slovensko fakulteto!

To naj bo povračilo profesorjem in vzgojiteljem naših zavodov in šol, ki še trudijo iz svetega idealizma, brez slednjih vplačil in fondov in honorarjev, za mladino, da bi „čutila slovensko“. To naj bo klic slovenskim staršem, naj ne odvrtačajo otrok od slovenskih šol. In slovenskim otrokom vabilo, naj se z veseljem in ljubeznijo udeležujejo šole, ki jim jih nudi „slovenska skupnost“, kajti: „od nas je odvisno, koliko časa se bomo ohranili kot Slovenci. Naši starši so preskrbeli, da lahko njihovo delo nadaljujemo.“ Tako sta odgovorila onadva pred vrati domovine, in ta zavest naj bo vodilo naši mladini: nadaljevati delo slovenskih staršev!

Odprtje slovenskih šol je praznik duha slovenske družine, zagotovilo za njega obstoj še desetletja.

Še enkrat o velikem Slovencu

„Svobodna Slovenija“ je v 46. številki, 14. novembra 1974 objavila uvodnik z naslovom „Velikemu Slovencu v spomin“. Podnaslov pove, da je članek bil napisan za 15. obletnico smrti škofa Rožmana. Ta članek je prav za prav pismo, ki je bilo napisano nekemu znastveniku, ki ima dostop do angleških arhivov iz časa druge svetovne vojne. V njem je o škofu Rožmanu našel resnična poročila o njegovem delovanju med vojno, pa tudi mnogo sovražnih obvestil, ki skušajo škofa prikazati kot sodelavca in zagovornika fašizma in nacizma. Pismo te očitke prepričevalno zavrača.

Da bo podoba velikega Slovenca škofa Rožmana še popolnejša, navajamo še en dokaz, kako je dr. Rožman svoj narod ljubil in se boril za njegove pravice že deset let prej, preden je leta 1930 za nadškofom Jegličem prevzel vodstvo ljubljanske škofije. Dogodek spada v čas pred usodnim koroškim plebiscitom, ko je dr. Rožman komaj dobrega pol leta bil profesor cerkvenega prava na ljubljanski teološki fakulteti.

Mirovna konferenca v Parizu je na željo Nemcev odločila, da se v njihov prid odpravi demarkacijska črta, ki je ločila plebiscitni cona A in B. V Ljubljani so 20. julija 1920 Slovenci sklicali protestni shod v dvorani hotela Union. Tisti večer je velika dvorana bila nabito polna slovenskih narodnjakov. Shod je vodil dr. Valentin Rožič. Nastopilo je več govornikov. Prvi je govoril vseučiliški profesor dr. Gregorij Rožman. Besedilo njegovega govora je objavil dnevnik „Slovenec“, 21. julija 1920, za njim pa „Mir“, Glasilo koroških Slovencev, Prevalje, 27. julija 1920, str. 145. Zdi se, da oba lista prinajša v glavnem neokrnjeno besedilo.

Dr. Rožman je med burnim odobravanjem poslušalcev govoril takole:

„V narodnostnih bojih na Koroškem smo vajeni, da nastopajo Nemci vedno z novimi, če treba iz brezvestnimi zahrbtnostmi. Danes, ko smo že mislili, da smo za vedno rešeni nemških intrig, da je avstrijski Nemec ponižan do tal, stojimo pred vrhuncem te zahrbtnosti. Kaj se je zgodilo?“

Nemci so izrazili v Parizu željo, naj se demarkacijska črta, ki loči plebiscitno ozemlje v dve coni, odpravi; svoboden oseben in blagovni promet naj se vrši, — in v Parizu, kjer kujejo novo Evropo, so tej želji tako ugodili ter hroboško ukazali belgrijski vladi, naj demarkacijsko črto opusti. V tem tiči dvojni škandal — dvojno ponižanje za nas Jugoslovane.

1. Prvič vidimo, da so nemškimi hroboškimi željam tako ugodili — dočim naših pravičnih, zgodovinskih, narodnostno in gospodarsko utemeljenih zahtev nčpejo slišati. Ali naj se poje še vedno stara pesem: Nemcu, povzročitelju neizmerne vojne gorja, groš; osvobojenemu Slovencu knof? Tej dvojni meri se mora ves narod upreti; tega ne sprejmemo.

2. Drugič krši ta najnovejši pariški ukaz sanžermensko mirovno pogodbo samo.

Člen 50. določa: Celovška kotlina naj z ljudskim glasovanjem določi, kam hoče pripadati. V ta namen se deli ozemlje v dve coni: južna, izključno in popolnoma slovenska A, bo pod upravo države SHS; severna s Celovcem in v večino ponemčenih Slovencev, B-cona, pa bo pod upravo Nemške Avstrije. Torej to ozemlje upravnvo v dveh različnih državah, z različno valuto, različnim jezikom, deloma različnimi zakoni.

Iz tega sledi jasno, da mora odstopti med obema conama meja, kakor med dvema državama — t. j. demarkacijska črta.

Ako je v cona A po mirovni pogodbi naša državna uprava, ki naj vzdržuje red in mir, ki naj zagurava prebivalcem varnost in enakopravnost, ki naj skrbi

DOPOLNILO

V zadnji številki našega lista je na tem mestu, v članku „Evropsko kulturno pismo“ izpadel podpis našega dopisnika v Gorici, A. B.

za vse življenjske potrebe — potem bo pač smela naša državna oblast odločevati, kdo in pod katerimi pogoji da sme kdo iz cone B v našo, kaj in pod katerimi pogoji sme uvažati, oziroma izvvažati v beraško Nem. Avstrijo.

Če pa se naši državi ta oblast in pravica odreda, potem pa ali antanta ne razume osnovnega državnega prava, ali pa smatra sanžermensko mirovno pogodbo, ki je slovensko podpisana in ratificirana, za neobvezen kos papirja, ali pa je cela mirovna konferenca neumna komedija! Ali to ali ono!

Naša državna oblast je doslej opetovano dokazala, da so ji mirovne pogodbe sveti, nedotakljivi zakoni. Kar je podpisala, je izpolnila — da, še več. Pred podpisom mirovne pogodbe je s heroičnim samozatajevanjem ustregla željam antante tudi tedaj, ko nam je srce krvavelo pri tem. Zapustila je Temševar, Pečuh, zapustila naše Gospodstvo polje, izpraznila Celovec — ni se obotavljala. Svet se je čudil naši disciplinirani pokorščini — mnogi so videli v njej slabost in onemoglost in so nas izkoriščevali. — Kličejo: Belgrajska vlada, pokaži zdaj isto discipliniranost — ne odmakni se niti za pičico od pravice, ki ti jo daje sanžermenska mirovna pogodba. Ne odpri demarkacijske črte — naj brzojavljajo dan in noč iz Pariza — to zahteva tvoja čast in pa svetost mirovne pogodbe, na kateri je tudi tvoj podpis.

Ako pa pariška gospoda sama ruši in smeši svoje lastne pogodbe, ako vsaka komisija sme člene ratificirane mirovne pogodbe pačiti, zavijati, — ako so vam brez veljave, ham še tem manj, ko smo s težkim srcem pustili slovensko Zilo kot sužnjo priklenjeno na potrti voz avstrijske republike. Ako drugih mirovni pogoji ne vežejo, kdo more našim četam braniti, da zasedejo našo najstarejšo prestolico Gospo Sveto? Ako za vas ne obstoja demarkacijska črta, tudi za nas ne, zakaj ne bi naša vlada raztegnila svoje oblasti tudi čez cono B, do zadnje kočice, kjer se govori slovenski jezik?

Pozivamo vlado, naj, odločno sporoči v Pariz ali kamorkoli treba to-le edino pravilno stališče: „Mi se držimo podpisane pogodbe, a isto zahtevamo od vseh drugih, zato nikdar ne odstranimo meje med našim in avstrijskim upravnim teritorijem — ako se pa od nas na vsak način zahteva, da kršimo mirovno pogodbo, jo bomo kršili edino le v varstvo izmučenega slovenskega ljudstva na Koroškem, nikdar in nikoli pa ne v njegovo škodo.“

To naj zna ves svet. In mislim, da ima naša država razlogov dovolj, nastopati v krogu narodov z odločnostjo, ker ujedinenje naše je trdno, da ga nobena zloba ne razdre. To zahteva koroški Slovenec od svoje vlade in ž njim ves jugoslovanski svet!“

Rožmanov odločni govor so poslušalci nagradili z dolgotrajnim odobravanjem.

Iz razumljivih razlogov ta govor ni bil sprejet v I. del življenjepisa škofa Rožmana. Toda pravična zgodovina ga ne sme prezreti. (Prim. škof Rožman I. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu 1967, 140 in 329 op. 187.)

J. K.

„Delo“ piše resnico?

Skoro vse svetovno časopisje se je v februarju spomnilo 30-letnice zloglasne jaltke konference, na kateri so si veliki trije, Anglija, ZDA in ZSSR razdelili svet na vplivna področja, ne da bi za to vprašali druge narode. Uvodniki v svetovnem časopisju so pravilno ugotavljali, da je z jaltke konference levji delež odnesla ZSSR, zaradi kratkovidnosti takratnih vodij svobodnega zahodnega sveta.

Ob 30-letnem jubileju te tudi za slovenski narod tako usodne konference smo pisali tudi v našem tedniku. Ob prebiranju komunističnega tiska iz Slovenije smo ugotovili, da tudi ljubljansko „Delo“ ni šlo mimo jaltkega jubileja, ter je o njem neki Janez St-

(Nad. na 2. str.)

ENERGIJA – PREDMET MEDNARODNIH RAZPRAV

V PARIZU IN V ALŽIRU

V Parizu so se minuli teden sestali delegati 18 industrijskih držav, ki so organizirane v tkim. Mednarodni energetske agencije ter so sklenili vzpostaviti nove norme za doseg petrolejske neodvisnosti in za zaščito svojih financ, vložnih v druge energetske vire.

ZDA, ki so članica omenjene Agencije, so med drugim predlagale, naj bi 18 industrijskih držav med seboj tesno sodelovalo pri razvoju nepetrolejskih energetskih virov, zlasti sončne in atomske energije.

S sestanka so poslali svojim vladam podrobno poročilo o energetskem položaju 18 industrijskih držav, članice Agencije ter predloge za doseg njihove petrolejske neodvisnosti ter se nameravajo znova sestati 20. marca, ko naj bi posamezne vlade teh držav že odgovorile v Parizu. ZDA so tudi predlagale, naj bi industrijske države zahtevale od petrolejskih držav določitev najnižje cene petroleju, ki naj bi bila stabilna za določen čas, da bi industrijske države mogle varno vlagati del svojih finančnih sredstev v raziskavo in razvoj drugih energetskih virov.

Japonska, Italija in druge članice Agencije, ki so v celoti odvisne od uvoza petroleja, se za ameriški predlog o določitvi najnižje cene petroleju niso navdušile, tako da v načrtu, poslanem posameznim vladam, ta predlog ni omenjen.

Predsednik Energetske agencije Etienne Davignon je časnikarjem izjavil, da so na sestanku v Parizu dokončno

izdelali „varnostni sistem, ki lahko začne funkcionirati v trenutku, ko bi se zgodilo kaj, kar bi spravilo v nevarnost investicije v druge energetske vire.“

Davignon je objavil, da so cilji Energetske agencije naslednji:

1. Zvišati investicije in proizvodnjo v državah, članicah Agencije, in na drugih delih sveta;

2. Zagotoviti potrebno energijo članicam Agencije;

3. Zagotoviti svetovno stabilnost petrolejskega trga;

4. Doseči cilj, ki si ga je postavila Agencija, da bodo članice prihranile dva milijona sodov goriva dnevno.

Medtem so na sestanku petrolejskih držav, ki je bil skličen v Alžiru, sklenili, da bodo ceno petroleju nivelirali vzporedno z vrednostjo ameriškega dolarja, da pa je ne bodo morda do konca letošnjega leta posebej zvišali. Prav tako so se dogovorili, da bodo morale industrijske države plačevati več za surovine, ki jih uvažajo iz nerazvitih držav, predvsem iz latinske Amerike. Ističasno pa so tudi pravilno ugotovili, da „industrijske države ne morejo ohraniti svoje življenjske ravni in svojega industrijskega razvoja brez nas, mi pa se ne moremo izkupati iz svoje zaostalosti brez njih,“ kakor je izjavil venezuelski zunanji minister Salom.

Pripravljeni sestanek za konferenco med industrijskimi in petrolejskimi državami je predviden za 7. april v Parizu.

Razkrajanje severnoameriškega varnostnega sistema

MOSKOVSKA ZAROTA PROTI ZDA

Opazovalci razvoja v ZDA ugotavljajo, da postaja ta doslej najmočnejša demokratska država na svetu žrtev komunisticne zarote, ki jo spretno vodi v Kremlju, ne da bi tega dejstva večina Amerikancev resno zavedala.

Zadeva Watergate je bila že sumljiva, ko se je razvila v splošno rušenje predsedniške in sploh katere koli državne oblasti v ZDA. V svoji tipični politični naivnosti so namišljeni demokratičnosti preiskav, zaslišanj in sodnih razprav nasledili mnogi ameriški poslanci in senatorji, tako, da je moral novi predsednik Ford vsej stvari napraviti hiter konec s tem, da je „odpustil“ odstopivšemu predsedniku Nixonu in tako zavrnil nadaljnjo rušenje državnega reda v državi.

Kremelj seveda s takim koncem Watergate ni bil zadovoljen. Razoroževanje protikomunističnih organizacij v ZDA je treba nadaljevati. Nova tarča komunisticne razkrojevalne taktike v ZDA je postala ameriška Glavna obveščevalna služba (Central Intelligence Agency — CIA), ki je bila ustanovljena prav

za zaščito svobode in demokracije v ZDA pred notranjimi in zunanji komunističnimi sovražniki države.

Ameriško časopisje, med njimi znani New York Times, ki je močno minirano po komunistični partiji, je kakor na ukaz začelo pisati proti CIA, odn. proti njenemu „vohunjenju ameriških državljanov.“ Iznemada je bila, kakor so začeli pisati ti listi, osebna svoboda ameriškim državljanom okrnjena, CIA da se je pregrešila proti ameriški ustavi in krši najosnovnejše človečanske pravice. Zato jo je treba razkrinkati in uničiti.

Pritisk tega časopisja je bil tako silen, da je moral Ford kloniti in sestaviti preiskovalno komisijo. Zaščitil je sebe in CIA-o le v toliko, da je v vodstvo preiskovalne komisije postavil odločnega protikomunističnega podpredsednika Rockefellerja. Toda pred preiskovalnim kongresnim odborom, ki včasih kaže, kakor da bi bil koristno budalo Moskvi, je moral sedanjí šef CIA-e Colby podati vrsto izjav, ki so seveda prišle v javnost, tako, da je sedaj vsaj struk-

Mednarodni teden

ZDA IN PERZIJA so podpisale doslej največjo trgovsko pogodbo med dvema državama. ZDA so dale Perziji posojilo v višini 15.000 milijonov dolarjev za pet let, za katere bo Perzija nakupila v ZDA industrijske in poljedelske stroje, atomske reaktorje in orožje. Iz pogodbe je izključen ameriški nakup perzijskega petroleja. Vsota 15.000 milijonov dolarjev je razdeljena na tri dele: 5.000 milijonov za normalno trgovino, 5.000 milijonov za posebne perzijske razvojne načrte in 5.000 milijonov za orožje.

NA PORTUGALSKEM se politična kriza, ki so jo povzročili komunisti, stopnjuje. Pred dnevi so komunisti spet razbili shod sredinske ljudske demokratske stranke v Setubalu, industrijskem mestecu južno od Lizbone ter napadli tudi policijo. Bilo je več mrtvih in ranjenih. Ker komunisti ugotavljajo, da na svobodnih volitvah nimajo izgleda na zmago, hočejo volitve preprečiti in zato prirejajo izgrede. Šef portugalske partije Cunhal je minulo nedeljo vrzel

V ABESINJI je vladajoča vojaška junta objavila, da uvaža „poljedelski socializem“ v državi, ko je z dekretom razlastila vse zemljiške posestnike in podzavila vso obdelovalno zemljo. Z drugim dekretom je ustanovila vrsto kmetskih zadrug in kolektivnih farm ter je v zasebni lasti pustila le majhna zemljišča. V provinci Eritejji pa spopadi med komunistično separatistično gverilo in abesinsko vojsko še vedno trajajo.

tura arhiva CIA-e znana vsemu svetu.

Colby je senatnemu preiskovalnemu odboru povedal, da ima CIA kartoteko več milijonov ljudi z vsega sveta: politikov, vojakov, znanstvenikov, gospodarstvenikov, inženirjev in kulturnih delavcev. „Med temi je tudi nekaj ameriških državljanov in tujcev, ki živijo v ZDA, a ne vemo, koliko,“ je dodal Colby.

Kartoteka je razvrščena po abecednem redu po imenu posameznika in po državi njegovega državljanstva. Poleg te kartoteke ima CIA še dva druga arhiva. Eden obsega ljudi, osumljene vohunstva v prid tujim vladam, drugi pa je komputerizirana zbirka dokumentov.

Ameriška tedenska revija Time je poleg tega objavila, da je „ugotovila“, da je CIA plačevala najete morilce, ki naj bi ubili kubanskega diktatorja Castra še pred Kennedyjevo ponesrečeno invazijo otoka, dominikanskega diktatorja Trujilla ter haitskega diktatorja Duvalierja. Noben načrt da se CIA-i ni posrečil.

Svobodni svet in njegove obveščevalne službe z zaprepačenjem zasledujejo razkroj severnoameriškega varnostnega sistema. Ni pa v svetovnem časopisju črke o zločinskem delovanju sovjetske in drugih komunističnih tajnih policij in njihovih obveščevalnih organizacij, ki so razpredene po vsem svetu.

ne obstoja seznam, kateri tuji liteaturo je vstop v državo dovoljen, kateri ne.

Narodni odbor za Slovenijo zato smatra, da bi vaša preiskava in intervencija v korist Dragu Jančarju lahko imela uspeh, ko je bil obsojen za dejanje, za katero ne bi nikdar smel priti pred sodišče. Vaš nastop bi seveda bil precedent, ki bi v bodoče morda lahko preprečil sojenje ljudi za takšne zadeve. Bilo bi tudi prvič, kolikor je mogoče podpisani ugotoviti, da bi vaša organizacija intervenirala v republiki Sloveniji.“

Dr. Urbanc nato navaja državne ustanove in njihove naslove, na katere naj se Amnesty International obrne, in sicer: Republiški predsedniški svet, Ljubljana, Ministrstvo za pravosodje, Ljubljana, itd.

Amnesty International je dr. Urbancu pismeno odgovorila 8. januarja t. l. Milan Hauner, vodja Preiskovalnega oddelka Amnesty International v pismu med drugim pravi:

„Zahvaljujemo se Vam za Vaše sporočilo o enoletni obsodbi Draga Jančarja. Ker moramo skrbno preiskati vsak slučaj, za katerega izvemo, Vas prosimo, da nam o Dragu Jančarju pošljete še več potrebnih podatkov. V prilogi Vam pošiljamo vprašalno polo ter Vas prosimo, da nam jo izpolnjeno čim prej vrnete.“

Poleg pariškega Pen Kluba in drugih intervencij, ki so bile doslej brez uspešne v korist Dragu Jančarju, je sedaj vrsta na Amnesty International, da zastavi svoj vpliv v prid Dragu Jančarju.

El armamento nuclear de la China comunista

China Popular vive en plena psicosis de guerra. Varios viajeros señalaron el trabajo de topos efectuado por las masas para la construcción de inmensos abrigos subterráneos. Numerosos expertos en política extranjera consideran que la apertura de la China hacia el oeste está en parte motivada por el miedo que siente hacia su vecino del norte: la U. R. S. S. Las declaraciones de eterna amistad no duraron más de 10 años, hasta el 20 de junio de 1959 en que se denunció el tratado secreto soviético-chino. La situación empeoró desde entonces. Pero China intensificó su labor y seis años después hizo explotar su primera bomba atómica.

Los occidentales están asombrados de la rapidez con que China procedió a su armamento. Olvidada que de los 700 sabios atómicos chinos, 442 fueron formados en el extranjero, de los cuales 268 en los Estados Unidos. Uno de ellos, Chien Hsue ch'en (nacido en 1912), especialista de la propulsión nuclear, fue expulsado de los Estados Unidos en 1955, después de una misteriosa historia de fuga de documentos secretos.

Es evidente que el armamento nuclear no es gratuito. La factura que tiene que pagar el pueblo chino es enorme. Desde luego, no se cuenta con informaciones oficiales, pero los expertos estiman que sólo en 1973 el presupuesto para armamentos se elevó a 14 mil millones de dólares.

China, pues, está preparada para lo peor. Por lo demás, Chu En-lai acaba de confirmarlo, al afirmar, el mes último, que le parecía ineludible un nuevo conflicto mundial.

Množični poboji nemških državljanov

Zahodnonemška vlada v Bonnu je z vso skrbnostjo, lastno Nemcem kadar gre za njihove narodne koristi, v treh desetletjih po koncu 2. svetovne vojne preko svojih poslaništev in varnostne obveščevalne mreže zbrala debel dokazni material o množičnih pobojih več stotisoč nemških državljanov v vzhodnoevropskih komunističnih državah, predvsem na Poljskem, v Češkoslovaški in v Jugoslaviji.

Uradni dokumentarni material o teh množičnih pobojih sedanja zahodnonemška dr. Schmidtova vlada pripravlja za objavo in mednarodno obtožbo komunističnih režimov omenjenih držav, da so po koncu sovražnosti, se pravi po 8. maju 1945 pomorili na ozemlju med Odro in Najso, na Češkem in v Jugoslaviji nad 600.000 nemških državljanov obeh spolov.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Povišice plač, ki jih je določila paritetna komisija in po dekretu odobrila predsednica države, so le začasno uravnesile nelahek položaj na socialno gospodarskem polju. V zadnji številki našega lista smo o tem podrobno poročali in omenili, da je vlada zamrznila cene z datumom 28. februarja. Dokaz, da borba proti inflaciji ni tako lahka, in da je mnogo vladnih določil ostalo na ravni dobrih namenov, je dejstvo, da je par dni po objavi tega dekreta gospodarski minister dr. Gómez Morales zanikal njegovo veljavnost in izjavil, da je to „zamrznenje“ le izraz za nove vrste kontrole; naj bo tako ali drugače, ni mogoče zanikati, da so cene poskočile in še rastejo.

Drugo polje, na katerem vlada bije težak boj, je v preganjanju gverile. Vojaške akcije v provinci Tucumán, in drugih severnih provincah se nadaljujejo. Enako varnostni organi odkrivajo vedno nove prevratne mreže in zaloge orožja, podtalne tiskarne in drug ekstremistični material. Ta odkritja so najtrdnješi dokaz, kako je bilo razpaseno gverilsko delovanje. Tako so npr. v provinci San Luis odkrili veliko zalogo orožja v neki grobnici. V La Plati, glavnem mestu province Buenos Aires, pa

„DELO“ PIŠE RESNICO?

(Nad. s 1. str.)

nič v štev. 36 z dne 13. februarja t. l. napisal uvodnik, ki sicer ne pove nič novega in ne bi bil vreden omembe, če ne bi stal v njem tudi tale odstavček:

„Obenem pa je z zgodovinske odmaknjenosti tridesetih et mogoče opozoriti tudi na nekaj negativnih naukov Jalte. Veliki trije so se na tej konferenci dogovarjali tudi o usodi drugih držav in narodov — brez njihovega sodelovanja — o delitvi vplivnih področij in organizaciji povojnega sveta po svoji meri. Povojni razvoj je pokazal, da se mnogi teh dogovorov niso uresničili — predvsem ne tisti, s katerimi se niso strinjali prizadeti narodi.“

Težko je misliti, da je Janez Stanič hoté napisal zgornjo resnico: „mnogi teh dogovorov se niso uresničili — predvsem ne tisti, s katerimi se niso strinjali prizadeti narodi,“ toda naj bo kakor koli, bralci doma, kolikor jih morda bere sicer dolgozvezne in dolgočasne uvodne v Delu, so gotovo bili prijetno presenečeni. Večina Slovencev je namreč, pred tridesetimi leti pričakovala o svoboditev z Zahoda in spada med tiste prizadete narode, ki se niso strinjali z odločitvami v Jalti, da jim sedaj kroji usodo reakcionarni komunistični režim.

Po teh uradnih dokumentih so na Poljskem, ob sodelovanju sovjetske rdeče armade, pomorili nad 400.000 nemških državljanov, na Češkem 130.000 in v Jugoslaviji nad 80.000.

Zahodnonemško uradno poročilo, ki ga je sestavila posebna vladna komisija zgodovinarjev in drugih strokovnjakov, obsega 60 zvezkov dokaznega materiala, v katerem poleg pobojev poročajo o požigih, posilstvih, deportacijah in koncentracijskih taboriščih v omenjenih državah.

Dokumenti posebej omenjajo posamezne enote sovjetske rdeče armade, poljske komunistične varnostne oddelke, češkoslovaško „osvobodilno vojsko“ pod poveljstvom generala Ludvika Svobode in Titove partizanske brigade, ki so izvršili ta grozodejstva.

Na področju razmerja med Cerkvijo in državo, pa je zabeležiti nekakšno olajšanje. Pretekli teden je v razdobju starih dni, predsednica države gospa María Estela Martínez de Perón sprejela papeškega nuncijskega škofa, in predsednika argentinske škofovske konference Msgr. Alfonsa Tórtola. V teh dneh pa stalna komisija škofovske konference, med drugimi problemi preučuje tudi razmerje do vlade. To razmerje je postalo napeto zaradi neke uradne „maše“, ki jo je organiziralo ministrstvo za socialno skrbstvo, daroval pa jo je škof neke novoustanovljene „katoliške apostolske pravoslavne ameriške Cerkve“, katero sestavlja skupina bivših (poročnih) katoliških duhovnikov. Proti tej maši je najprej protestiral buenosaireski koadjutor Msgr. Juan Carlos Aramburu. Za tem pa je v senatu vložil zahtevo po raziskavi razmerja med to „Cerkvijo“ in vladnimi osebnostmi radikalni senator De la Rua. Zadeva se je baje razčistila in rešila z obljubo vlade, da se „v bodoče“ slični primeri ne bodo več ponavljali.

Poglejmo še položaj v provinci Misiones, kjer manjka praktično en mesec dni do volitev guvernerja, podguvernerja in 32 članske provincijske zbornice. Peronističnemu gibanju je uspelo vsaj delno združiti „ortodoksne“ sile, in jih grupirati v Justicialistični fronti skupaj z Frondizijevimi desarrrollisti, ljudskimi demokratizirani in ljudskimi konservativci. Vendar je MID (desarrrollisti) iz fronte izstopil, po mnenju opazovalcev zaradi premajhne količine volilnih mest, katerih je bil deležen. Zvezni komite te stranke je nato interveniral provincijsko vodstvo, tako da vsaj uradno sodeluje v fronti, težko pa je zagotoviti, kam se bodo obrnili glasovi.

Kar se tiče volilne kampanje, so opozicijske stranke ostro protestirale, da vlada ne spoštuje volilnih pravil, ker da direktno posega v volilni proces v prid peronizma. To so izrazile v dokumentu, katerega so skupno podpisale stranke Tercera Posición (neoperonizem, ki pa se ne bo predstavil na volitvah), Radikali, Intransigenti, Partido Auténtico (levi peronizem) in komunisti.

Narodni odbor za Slovenijo znova intervenira

AMNESTY INTERNATIONAL IN DRAGO JANČAR

Kakor je znano, Narodni odbor za Slovenijo skrbno zasleduje notranji in zunanje politični razvoj v komunistični Jugoslaviji na sploh in v Sloveniji posebej. Temu primerno načrtuje in izvaja akcije, ki naj bi koristile svobodi slovenskega naroda doma, v zamejstvu in zdomstvu.

Med drugim pošilja vladam raznih držav, mednarodnim ustanovam, in organizacijam, ki bi mogle imeti kakšen koli pozitiven vpliv na razvoj razmer v Sloveniji v smeri svobode.

Poleg akcij, ki zadevajo blaginjo slovenskega naroda kot celote, Narodni odbor za Slovenijo ne zamudi prilike, da ne bi interveniral, ko gre tudi za blaginjo posameznika, ki je prizadet v najosnovnejših svobodaščinah v komunistični Sloveniji.

Tak je npr. slučaj Draga Jančarja, časnikarja in dopisnika mariborskega lista Večer. Draga Jančarja je lanskega novembra komunistično sodišče v Mariboru obsodilo na eno leto ječe, ker da je „v inozemstvu kupil in prinesel v državo sovražno emigrantsko literaturo.“

Mednarodna organizacija Amnesty International, ki ima sedež v Londonu, je znana po svojih intervencijah v korist doslej večino levičarskim kulturnim delavcem, ki se zaradi svojega pisa-

nja ali rovarjenja proti obstoječemu svobodnemu in demokratskemu redu v zakodnih državah znajdejo v zaporu.

Glavni tajnik te organizacije z naslovom: 53 Theobald's Road, London WC1X 8SP, je Martin Epnals, pokrovitelji pa so: vsakokratni kanterberijski nadškof, Anglija; Roger Baldwin, predsednik Mednarodne lige za človeške pravice, ZDA; Danilo Dolci, Sicilija; prof. Erich Fromm, New York in Mehika; Lt. Gen. Sir Brian Gorrocks, Anglija; Jean-Flavien Lalive, Švica; prof. Salvador de Madariaga, Španija; Yehudi Menuhin, Anglija; prof. Gunnar Myrdal, Švedska; Alan Paton, Južna Afrika; dr. Martin Niemöller, Nemčija; Sean MacBride, Irska; prof. Giorgio La Pira, Italija prof. Julius Stone, Avstralija.

Tajnik Narodnega odbora za Slovenijo dr. Peter Urbanc je angažiral to organizacijo in ji 3. januarja t. l. poslal vlogo v korist Dragu Jančarju. V vlogi dr. Urbanc ugotavlja, da obsodba Draga Jančarja „povsem jasno krši načelo o človeški pravici svobodnega in neoviranega informiranja preko meja“ ter dodaja: „Slovenci izven Jugoslavije izdajamo letno po deset in več knjig ter veliko število revij, časnikov, itd., ki so seveda kritični do sedanjega jugoslovskega režima, kar je njihova pravica in dolžnost... V Jugoslaviji pa

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Svetovnoznaní Trio Lorenz je nastopil v okviru festival-skega abonmaja komornih koncertov 24. februarja v veliki dvorani Slovenske filharmonije. Bratje Primož (klavir), Tomaž (violina) in Matija (violončelo) so zaigrali Schumanov Klavirski trio št. 2, Beethovnov Trio za klavir, violino in violončelo v B-duru op. 97 ter skladbo Igorja Štuhca „Art“, abstraktne vsebine. To skladbo je skladatelj posebej posvetil Triu bratov Lorenz.

CELJE — Celjski mešani zbor „France Prešeren“ bo aprila praznoval osemdesetletnico obstoja. Ob ustanovitvi se je imenoval Celjski mešani zbor, kasneje pa je privzel sedanjo ime. Zbor šteje trenutno 50 pevcev. Zbor je zelo delaven, saj ima vsako leto okoli 15 koncertov. Leta 1972 se je v Mariboru uvrstil med najboljše zборе, pa tudi na tekmovanju, ki ga v Gorici prireja pevski zbor Seghizzi, na katerem sodelujejo mnogi tuji zbori, je dosegel lepe uspehe.

MARIBOR — Po desetih letih so v Mariboru spet pripravili Puccinijevo Opero „La Boheme“. Letošnjo uprizoritev bodo dirigiral Boris Švara, Kristjan Ukmar ali pa Marko Žigon. Tudi v glavnih vlogah imajo več alternacij. Mimi pojeta izmenično Veronika Miheličeva in Ada Sardočeva, Musset to pa Mileva Pertotova ali Marija Kovačeva.

BREŽICE — V brežickem gradu domuje že 25 let Posavski muzej. Toda zgradba je počasi razpadala in je potrebna temeljite obnove. Lani so obnovili dvorišča pročelja in sončno uro, sedaj pa so dokončali obnovo arkad v prvem in drugem nadstropju.

MARIBOR — Slavistično in zgodovinsko društvo v Mariboru je pripravilo 24. februarja zanimivo predavanje. Univ. prof. Vladimir Murko je na Pedagoški akademiji predaval o „Prispevku starejših slovenskih znanstvenikov k evropski kulturi.“

RADENCI — Mila zima je turistele napotila namesto na smuko v zdravilišča. Po zadnjih podatkih zimska sezona v Radencih in Moravskih toplicah nič ne zaostaja za poletno. V Radencih imajo v hotelih 400 postelj, še dvesto pa jih je pri zasebnikih, a so kar vse zasedene. Med gosti je 80 odstotkov tujcev.

LJUBLJANA — Stolp ljubljanskega Gradu, ki grozi, da se bo od starosti podrl, je najbolj obiskana turistična točka v Ljubljani. In kljub temu prav malo nareda za potrebno ohranitev gradu. Po podatkih prodajalcev vstopnic za „vzpon na grajski stolp“, je največ obiskovalcev tujcev, čeprav tudi domačih gostov ne manjka. Dnevno občuduje razgled s stolpa ljubljanskega Gradu do petsto oseb.

Karel Mauser v francoščini

V Pariški založbi La Pensée Universelle je izšel prevod povesti Karla Mauserja: *Sin mrtvega*, pod naslovom *Yerné, le fils du défunt* (str. 217). Karel Mauser je emigracijski pisatelj med nami, ki ga že zdaj prevajajo v tuje jezike. Kot vemo, so že med izhajanjem na Koroškem izšle posamezne črtice v nemškem listu Dir Fürche, tudi Hladnik je svoj čas prevel za Duhovno življenje črtice Prežajnerja rožmarin v katedralni cerkvi. Prav uspeh pa je bil nemški prevod Kaplana Klemena (Kaplan Clemens), ki je izšel v Švici in je pri njem sodeloval naš veliki prijatelj pisatelj Gerold Schmidt. Izšel je takoj nato v drugi izdaji. Po tem prevodu je narejen kasteljanski, španski prevod El Capellán, ki je izšel v Barceloni pri ugledni založbi Luis de Garalt, v zbirki najboljših svetovnih pisateljev Gigant. Tudi tam sta izšla dve izdaji. In če je v katalogih splošno veljal Mauser za nemškega pisatelja, je v poznejših seznamih že predstavljen kot jugoslovanski pisatelj, ter je njegovo delo izšlo ob enem z romanom Iva Andrića Most na Drini, ki je dobil svoj čas — Nobelovo nagrado!

Zdaj je izšel v prevodu dr. F. Kolednika, gotovo najboljšega slovenskega prevajalca v francoščini, ki je za svoje prevode Terčeljevih Voznikov dobil celo nagrado Akademije za lep jezik! —

DIVAČA — Suho pomladansko vreme in človeška malomarnost vsako leto povzročata ogromno škodo na Krasu. Tudi letos ni nič drugače. Do 20. februarja je bilo že nad petdeset gozdnih požarov, nekaj večjih in nekaj manjših, škoda pa je skoraj neprecenljiva.

LJUBLJANA — Letos (1975) je Ljubljano in okolico prvič pobelil sneg 20. februarja. Vendar ga ni bilo niti za seme, ker ga je opoldansko sonce kar hitro pobralo. Mila zima ne škoduje samo turističnim podjetjem in kmetom, ki se boje, da bodo posevki ob prvem mrazu pozebli, ampak tudi elektrarnam. Kajti ne samo da ni snega, tudi dežja ni in zato so hidroelektrarne v škripcih zaradi pomanjkanja vode.

LJUBLJANA — V Sloveniji je skoraj 130.000 telesno in umsko prizadetih ljudi, ki potrebujejo stalno oskrbo. Poleg tega pa je tudi 40.000 invalidov, ki so se ponesečili pri delu. Te suhe številke same nujno kažejo, da bi bilo treba posvetiti precej časa za rešitev raznih problemov, ki nastajajo v zvezi s temi ljudmi. Toda izgleda, da v delavskem raju nimajo dosti poslušaja za ljudi, ki so se ponesečili pri delu. Kajti konferenca za rehabilitacijo invalidov pri uradni Socialistični zvezi delovnega ljudstva že leto dni nima predsednika. Na seji tajništva te „konference“ dne 6. februarja so sklenili, da je treba problem predsednika čim prej rešiti...

Umri so od 15. 2. do 24. 2. 1975:

LJUBLJANA: Vekoslav Erjavec, 88, up. žel. inšpektor; Dana Hočevar r. Mučerle; Francka Ule; Štefka Jenko; Olga Vrišer r. Kanič; Franc Valant; Jože Otničar, up.; Franc Golob, dipl. inž.; Anton Prijatelj, up. poštni inšp.; Anon Košir, up. fin. kontrole; Franc Prusnik; Marija Mojskerc r. Škerjanc, 82; Angela Vlady; Bogomil Podboj, inž. tehn. up. svetovalec; Viljem Ambrož, strojno-ključavničarski mojster; Mitja Goršič, up. klep. mojster; Anton Jamnik, 62, up. čevlj. mojster.

RAZNI KRAJI: Ana Kocjan, 96, Dolenja vas pri Črnomlju; Ludvik Remih, 64, up.; D. M. v Polju; Franc Rakušek, Dravlje; Julijana Zobec, Dolenja vas; Alojz Dornik, električar, Jarše; Jože Kokal, 90, posestnik; Kresniški vrh; Anton Ašič, 83, up.; Maribor; Franc Hrobat, up.; Postojna; Vladiboj Kapus, up. odvetnik, Maribor; Slavko Šafar, bivši trgovec, Celje; Izidor Slana, up.; Brezovica; Janez Brezar, up.; 74, Kranj; Avgust Rozman, up. šolski ravnatelj, Maribor; Pepca Mrzelj, Poljšnik; Ivana Plestenjak, Šujica; Vinko Benedek, skladiščnik, Rovte pri Podnartu; Fani Kuhar, up.; Dol pri Hrastniku; Ivan Vedenik, 83, up.; Prebold; Marica Kavčič, Novo mesto; Martin Marincelj, up. brivski mojster, Kočevje; Mihael Pirš, 89, Kamnik; Alojz Rogelj, b. kraj. mojster in gostilničar, Trebnje; Franc Krašovec, up.; Celje; Oskar Naglav, Trbovlje; Ciril Grčar, 73, Homec; Viktorija Rižnar, Terbegovci; Marija Dolničar r. Zajc, šmartno ob Savi; Mirko Bračko, mizarski mojster, Verje.

Sin mrtvega je bila druga povest, ki jo je Mauser napisal na Koroškem v taborišču, takoj za Kotljo, ki jo je prvič napisal še doma. Sin mrtvega, kot vemo je zgodba iz Kroparske grape ter obravnava problem že iz našega revolucionarnega časa, ko si stojita nasproti dva človeka, da se ubijeta. Škoda, da Mauser v izvirniku ne pove, zakaj si stojita nasproti, na platnateh prevoda pa je povedano, da je iz zadnje svetovne vojne. Ostal pa je vsečloveški problem uboja v vesti tistega, ki ga je ubil. Ubil ga je iz strahu, toda vse življenje zdaj ubijavec-mlinar živi pod vtisom te prelite krvi. Dasi ubitega ni niti poznal, je vendar izvedel za njegovo ime iz dokumentov. Slučaj pa nanese, da pride sin-sirota kot študent po vojni prav v njegov mlin, da prebije počitnice. Mlinar ga spozna, sin mrtvega pa ne ve, da je njegov dobrotnik ubijavec njegovega očeta. Mlinar stori vse, da bi dobil odpuščanje od sina — z namigavanjem na podobne položaje! — toda šele ob smrtni uri se mu izvpe, in dobi odpuščanje. Odslej bo sin mrtvega živel na njegovem gruntu, poročen z vaškim dekletom: ljubezen je drug motiv — poleg onega glavnega psihološkega — te dramatsko napete zgodbe iz slovenske polpreteklosti na Gorenjskem.

To je zgodba, ki je zdaj doživlja

Pismo s Finske

Matjaž Jerman zastopa Argentino na smučarskih tekmah za evropsko prvenstvo na Finskem

Helzinki, Finska. Zimska pokrajina v deželi nešteti jezer in neverjetno polna organizacija mednarodnih smučarskih tekmovanj sta mi bila prijeten sprejem v novi deželi.

Najprej so me napotili v Vuokatti. Tu sem se uril v nordijskih disciplinah — predvsem v teku na dolge proge. Za to pripravo sem imel le en mesec časa. To se pravi — le zadnji del celotnega tečaja. Domači v treningu prevozijo vsaj 60000 km na smučkah; razen tega vadijo poleti šest mesecev na valčnih smučkah na težkem terenu brez snega. Ta čas smo trenirali po štiri ure na dan in prevozili pri tem vsakokrat po 40 km. Kljub kratkemu času sem pri tem šolanju mnogo pridobil. Po velikih fizičnih naporih sem se osvežal na finski način, to je s „sauno“. (Suha kopel 120°C in takoj nato valjanje v kopalnikah po snegu —32°C). Dan je kratek. Ob 8 se je zdanilo in ob 17 je bila že tema. Ob večerih smo v pogovorih izmenjavali izkustva in gledali televizijo v barvah. Programi so tam mnogo bolj izbrani in skoro brez vmesne propagande, a z obširnimi poročili svetovne širine. Na vsak korak opaziš, da si v urejeni in socialno zelo razviti državi. Mladino moro že na prvi pogled ločiti na dva zelo različna

tabora. Prva je navdušena, delavna in študirajoča, v drugo pa spadajo zapuščeni „hipiji“.

Po končanem treningu sem nastopil na evropskem prvenstvu v Lietu — na jugu Finske. Tu sem se seznanil z najboljšimi svetovnimi smučarji. Z najrazličnejšimi narodnjaki sem se znašel Med Finci sem našel najboljšega prijatelja. Občevalni jezik je bil angleški. Skoraj vsi tekmovalci so angleško dobro obvladali — le Rusi ne. Ruse sem s slovenščino kar dobro razumel.

Nastopil sem v teku na 15 km. Proga je bila razdeljena na tri nepretrgane krožne etape. Prvo sem med sedemdesetimi prevozil štiri in štirideseti. To mesto bi tudi nekako obdržal do cilja. A nisem prišel do konca. Na neki strmini navzdol sem se zataknil ob ležeco vejo in padel. Pri tem sem potrgal stremena — vse to tik pred televizijsko kamero in med mnogimi smučarji, ki so mi hoteli najti nadomestni del. Žal mojega najnovejšega tipa nihče ni imel zastopiti sem moral.

Ta na pol uspešni nastop mi bo vendar dobra priprava za olimpijske tekme, ki bodo prihodnje leto v Innsbrucku v Avstriji.

Vdan pozdrav

Matjaž Jerman

SLOVENC I V ARGENTINI

Borštnarjeva mama, ga. Frančiška, ki je v nedeljo 2. marca v krogu svoje družine in prijateljev praznovala svoj 90. jubilej. Ob tej priliki ji iz srca ponovno čestitamo!

Osebne vesti

Poroka. Dne 8. marca sta se v cerkvi Najsvetejšega Zakramenta v Villa Bosch (San Martín) poročila g. Jože A. Skale in gđ. Milena Potočar, oba aktivna in delovna odbornika slovenskega doma v San Martinu. Poročil ju je g. Jure Rode. Za pričo so bili nevestinjen mati ga Milena in Jože Repar, ženi pa njegov oče Jože Skale in njegova teta in dolgoletna krušna mati ga. Frančiška Oberžanova. Iskreno čestitamo.

Krsti. V cerkvi Marije Pomagaj so bili krščeni: Veronika Helena Poberžnik hči Marjana in ge. Helene roj. Bavdek, botrovala sta ga. Marija in Feliks Oblak, krstil pa je dr. Alojzij Starc; Marjan Aleksander Avguštin, sin Antona in ge. Kristine roj. Bugar, botrovala sta Miha Bugar in ga. Marija Avguštin, krstil pa rev. Jurj Rode; Gabrijela Petkovšek, hči Vladimirja in Magdalene roj. Škulj, krstil je g. Matija Lamovec, botrovala pa sta gđ. Cirila Bohanec in Gabrijel Petkovšek.

V cerkvi San Nicolás v San Justo je bil krščen Sergio Andrej Mastnak, sin

francoski prevod. Lepo izdano knjižico spremlja tudi nekaj besed o pisatelju Mauserju na platnicah. Tam stoji, da se je rodil 11. avgusta 1918 v Sloveniji (v Jugoslaviji) ter je najbolj znan katoliški slovenski pisatelj v Evropi in Ameriki. Njegovo kmečko poreklo je vplivalo nanj s svojo poezijo in zgodbami; našel je svojo ljubezen v rodni zemlji, ki očaruje bralce, zlasti slovenske begunce; tu so dramatično napete zgodbe, ki jih očituje večina Mauserjevih del.

Zdaj živi v Clevelandu (Ohio) v Združenih državah, zaposlen kot brusnišvedrov. (Vrilleur). Sin mrtvega je roman iz časa zadnje vojne. Nato sledi vsebina romana, približno tako kot sem ga navedel prej.

Naslov založbe: La Pensée Universelle, 3 bis quai aux Fleurs — 75004 — Paris — 352.85.44.

Pisatelju Mauserju čestitamo k temu uspehu, pa tudi prevajalcu dr. Koledniku za njegov prevod.

Ali bi ne bil že čas, da bi izšel v tujih jezikih njegov roman, trilogija Ljudje pod bičem? Kolikor vem, se je že zdavnaj začel prevajati v portugalsko. Ko bi se ga hotel lotiti dr. Kolednik v nemščini in francoščini, kot je prevel mojstrsko v te jezike tako Jurčiča kakor Finžgarja, bi storil veliko delo za slovensko književnost in za poznavanje povojnih razmer v Sloveniji. Vsaj tretji del trilogije, ki bi gotovo dosegel uspeh tudi v tujini. td

Antona in ge. Mabel Beatriz González. Botrovala sta Ana Marija Mastnak in Alberto Jorge Cantinano. Krstil pa je g. Matej Borštnar.

Krščena je bila tudi Sonja Zarnik, hči Vinka in Ljudmile roj. Rupnik. Botrovala sta stric duhovnik Andrej Zarnik in teta Veronika Ahlin roj. Rupnik. Krstil pa je rev. Andrej Zarnik.

Vsem srečnim staršem naše čestitke!

CASTELAR

Tombola na Pristavi

Zaradi deževnega vremena, ki je presenetljivo tako prireditelje kakor številno občinstvo, ki se je v nedeljo, 23. februarja zbralo na zeleni Pristavi, je bila velika vsakoletna tombola preložena na nedeljo, 2. t. m.

Tokrat je bilo vreme prirediteljem naklonjeno, tako da je bil obisk rekorden ter je prireditev uspela, kakor je pristavski odbor pričakoval. Glavni dobiček — spalnica — je sreča poklonila argentinskemu domačinu iz Ramos Mejía, ostale tombole pa so si delili tako slovenski kakor argentinski srečniki. Tombola je bila resnično dobro organizirana, saj je bilo na razpolago 59 tombol, ter blizu 200 kvatern in 200 činkvinov, tako da je velik del navzočih odnesel primeren zadetek.

Zaradi prijetnega in lepega poletnega

Ali bo zakon na poskušnjo uveden v Jugoslaviji?

Članek, ki ga objavljamo na tem mestu, je prišel v uredništvo že pred par tedni. Čeprav poznamo komunistično podlost, vendar nismo popolnoma verjeli njegovi vsebini. Zato smo stopili v zvezo z našim dopisnikom, da nam sporoči vire iz katerih je zvedel o omenjenem osnutku. Sedaj so nam znani viri, inozemske revije, ki so tudi prinesle slike oseb, omenjenih v članku. Objavljamo ga v informacijo, (in gotovo ogorčenje) naših bralcev.

V jugoslovanskem parlamentu so predložili osnutek zakona, ki obvezno za vse one, ki se nameravajo poročiti, mora živeti za dobo vsaj enega meseca v poskusnem zakonu.

Po tem osnutku se mladi pari ne bodo mogli civilno pravno poročiti, če ne predložijo dokaza, da sta zaročenca vsaj en mesec preživela v poskusnem zakonu. Ta dokaz naj bi nadomestil starokopitne, buržujske oklice.

Inozemski listi, ki o tem poročajo, podčrtujejo dejstvo, da bo tako Jugoslavija šla v zgodovino kot država, ki je prva in tudi edina uvedla kot obvezno vsaj enomesečni koruzni zakon.

Zakonodajalci opravičujejo to kot sredstvo, ki naj bi omililo strahoten porast razporok, saj dvajset od sto sklenjenih zakonov konča že v prvih mesecih z razporoko. In tudi na število splavov, ki so v Jugoslaviji zakoniti, gledajo celo mnogi resni komunistični zdravniki; z zaskrbljenostjo.

V letu 1973 je bilo v Beogradu vpisanih 19.000 rojstev proti 45.285 zdravniško odpravljenih in zato registriranih splavov. Koliko je bilo pa splavov povzročeni na črno, ne pove nobena statistika.

V vsej Jugoslaviji je številka registriranih splavov isto leto preseгла 300.000.

Sicer se temu ni čuditi. Saj Jugoslavija prednjači v liberalnosti zakonodaje, ki ureja splav. Že v ustavi je

OBVESTILA

SOBOTA, 15. marca 1975:

Srednješolski tečaj rav. M. Bajuka sporoča, da bo ob 16 zaključek vpisovanja in popravnih izpitov.

NEDELJA, 16. marca 1975:

V Slovenski hiši ob 9.30 občni zbor društva „Zedinjena Slovenija“. Občni zbor bo sklepčen ob vsaki udeležbi eno uro pozneje kot je sklican.

V Slomškovem domu v Ramos Mejía tombola.

SOBOTA, 22. marca 1975:

Začetek pouka v Srednješolskem tečaju rav. M. Bajuka ob 17 (ob petih popoldne) s sv. mašo. Dijaki se zberejo v svojih razredih ob 16.45. Izostanek bo štet kot neopravičena ura. Ravnateljstvo NEDELJA, 23. marca 1975:

V Slov. domu v San Martinu ob 17 sklep duhovne obnove. Nato bo na razpolago domača večerja.

V Našem domu v San Justo redni občni zbor po slovenski maši.

ČETRTEK, 27. marca 1975:

V Slovenski cerkvi ob 19 slovesno opravilo velikega četrtka.

PETEK, 28. marca 1975:

V Slovenski cerkvi ob 19 bogoslužje velikega petka.

SOBOTA, 29. marca 1975:

V Slovenski cerkvi ob 22 Velikonočna vigilija.

TOMBOLA V RAMOS MEJIJI — FOLKLORNEGA ZNAČAJA

Ramos Mejía se je že od nekdaj odlikovala po zanimanju za slovensko folkloro. Tako pred leti predvsem za nabavo slovenskih narodnih noš. Tudi stari dom je bil okrašen z narodnimi ornamentami in narodnimi nošami, ki jih je še naslikal pokojni Gorazd. Nekaj tega zanimanja je videti tudi še v novejši opremi gostilne in vrta: saj je križ na gričku ob potoku prav del te slovenske religiozne folklorne, ki je znak naše globoke povezanosti z vero in občaji. Za tradicionalno tombolo, ki bo prihodnji teden, so si Ramosmejijanci domislili tudi lepe dobite, ki naj bi po naših domovih poživili ljubezen do slovenstva v njenih narodnih izrazih. Tako bodo dobili lepe miniature zibelke za narodnimi ornamentami, dve že prav lepi skrinji v narodnem slogu, več lepih slovenskih punč v narodnih oblačilih, tudi lepi pari fantov in dekletcev, seveda miniaturnih, pa tudi mnogo ličnih lesenih krožnikov za okrasitev sten z lepimi narodnimi ornamentami, pa tudi z lepimi folklornimi kompozicijami itd. Še nikdar niso bile na tomboli — slovenske majolike, ki zdaj delajo prav za to tombolo naši keramičarji! Opozarjamo na ta pomen tombole v Ramos Mejía. Že sama zamisel je vredna pohvale, še bolj pa praktična izpeljava, še najbolj pa razpečanje po domovih, kar ne bo samo dušam v okras, ampak tudi v potrdilo ljubezni do slovenstva in slovenske tradicije. Tudi folklorne!

ga večera se je veliko rojakov zadržalo na Pristavi še pozno v noč.

SAN MARTIN

Sanmartinska Liga Žena-Mati bo 26. t. m. imela svoj prvi letošnji sestanek. Imela bomo občni zbor na katerega so vabljeni poleg rednih članic, tudi druge sanmartinske žene.

pisano: Vsaka ženska ima pravico, da prostovoljno odloča o splavu.

Katastrofa, ki preti zaradi tega vsemu narodu, je alarmirala tudi dober del resnih komunističnih zdravnikov. Dr. France Novak, mož Vide Tomšič, eden glavnih zagovornikov splava, je izjavil:

„Dosedaj je večina ginekologov zagovarjala splav. Od sedaj naprej pa moramo posvetiti vse naše moči, da se splavom izognemo.“ In njegovo mnenje deli tudi dr. Bogdan Tekavčič, profesor in vodja ginekološkega oddelka v Ljubljani. Naj omenimo, da se je možu pridružila tudi Vida Tomšič.

Toda vrnimo se k osnutku zakona, da se nobeden ne bo mogel poročiti, če ne dokaže, da je živel z nevesto vsaj en mesec na koruzi.

Urednica Tita ŠkrL vzdržuje mnenje, da ni pametno, da bi se kdo poročil, če se zakona prej temeljito „ne pozna“. Seveda bi se morala poprej zgraditi udobna stanovanja, ki naj bi se dala zakoncem na razpolago za vajeniško dobo vsaj enega meseca.

Resnici na ljubo naj omenimo, da ima osnutek kritike tudi med komunisti. Zakaj uvesti obvezno vajeniško dobo, ko je pa vendar znano, da mnogi ne držijo predpordčne čistosti v preveliki časti.

Časnikarka Bernarda Rakovec želi vedeti, kje naj bi se tak zakon na poskus vršil; v hotelu ali doma, vsaj dokler niso zgrajena predlagana stanovanja.

L. V.

Za dobro voljo

Žena možu: „Kaj se ne bi mogla midva razgovarjati tako, da bi ti molčal?“

* * *

„Ko sva se spoznala, si mi rekel, da sem čudovita. Takoj po poroki si dejal, da sem čudežna. Zdaj pa praviš, da sem čudna.“

„Ne bodi vendar čudaška!“

* * *

„Včeraj si se na diskusijskem večeru prav čedno blamiral,“ pravi žena možu. „Upajmo, da ni nihče opazil, da si bil izjemoma trezen.“

* * *

V knjigarni vpraša kupec po knjigi „Mož, glava družine“.

Prodajalka mu odgovori: „Iščite v oddelku za pravljice!“

OD DOMA

Delavca med seboj.

„Kaj pa se je zgodilo, da so naši vodilni in njihovi gostje tako veseli?“

„Dosegli so samoupravni sporazum o podražitvi vseh proizvodov.“

* * *

Mož pride domov in pove ženi:

„Od plače so mi odbili kredit, vodo, elektriko, ogrevanje in telefon..., za nas je pa ostala kuverta.“

* * *

Komaj sem zlezal na konja, že so me zajahali.

TOMBOLA V CARAPACHAYU

bo nepreklicno

v nedeljo, 20. aprila popoldne

DRUŠTVENI OGLASNIK

Občni zbor Zedinjene Slovenije bo v nedeljo, 16. marca ob 10.30 uri. Prej bo pa v slovenski cerkvi maša za vse žive in mrtve člane ZS.

Letos bo slovenski dan v Slovenski vasi na belo nedeljo. Že sedaj vse vabimo, da se tega slovesnega dneva udeležite.

Knjižnica ZS je odprta vsak dan, razen ob sobotah. Vse tiste, ki imate knjige že precej čez določeni rok doma, pa prosimo, da jih čimprej vrnete!

Po športnem svetu

SVETOVNO NAMIZNO PRVENSTVO V KALKUTI — triinšdeseto — se je končalo s tekmovanjem posameznikov 17. februarja. Po številku zlatih medalj je razmerje med Azijo in Evropo neodločno 3,5:3,5. Ekipo so zmagali Kitajci tako v moški kot ženski ekipi, tretjo zlato medaljo za Azijo je prejela severnokorejska igralka Jung Sun Kim, polovično zlato Japonka Hovada v ženskih dvojicah z Romunko Marijo Alexandru. Prvak med moškimi je Madžar z zlatim odličjem, v dvojicah sta zmagala prav tako Madžarja Jony in Gergely, v mešanih parih pa sta si priborila zlato medaljo Gomazkov in Ferdmanova (SZ). Jugoslovanski tekmovalci so dosegli dosedaj največji uspeh — tri srebrne: ekipno in drugi mesti med posamezniki (Antun Stipančić) in v moških dvojicah (Šurbek-Stipančić). Tekmovalca Šurbek in Stipančić sta bila skoraj pred zmago, a jima ni bila sreča naklonjena in sta ostala le srebrna. Tako je relativno še vedno večji uspeh — zlata kolajna, ki sta jo dobila v dvojicah na tekmovanju leta 1954 v Londonu Zarko Dolinar in pokojni Vilim Harangozo.

Majolka bod' pozdravljena, ker z vincom si pripravljena, majolka, majolčica...

Slomškov dom, Castelli 28, Ramos Mejia, vabi na veliko tombolo, ki se bo vršila v nedeljo, 16. marca. Letošnja bo presegala vse dosedanje. Tudi poudležbi saj se je vsako leto udeležili blizu

1000

rojakov. Pridružite se tudi vi! Okoli 100 dobitkov v narodnem slogu, več sto splošnih dobitkov. Na prvem mestu: kompletna spalnica.

Pričetek ob 15. Pridite! SLOVENSKO SRCE — BOG ŽIVI TE!

SLOVENSKI SREDNJEŠOLSKI TEČAJ „RAVNATELJA MARKA BAJUKA“

v Slovenski hiši
ulica Ramón Falcón 4158 — Buenos Aires

SPOROČA:

I. Začetek pouka bo 22. marca ob 17 s v. mašo.

II. Naš koledar v šolskem letu 1975 bo:

5. aprila — pouk	19. julija — pouk
19. aprila — pouk	9. avgusta — pouk
3. maja — pouk	23. avgusta — pouk
17. maja — pouk	6. septembra — pouk
31. maja — pouk	20. septembra — pouk
in spominska proslava	4. oktobra — pouk
14. junija — pouk	18. oktobra — pouk
28. junija — pouk	25. oktobra — pouk in 1. del izpitov
5. julija — pouk	8. novembra — pouk in 2. del izpitov
12. julija — študijski dan	22. novembra — sklep
in sestanek s starši	

III. Pouk bo od 15. ure do 19,10, in sicer pet šolskih ur pouka s štirimi odmori.

IV. Naprošamo starše, da poskrbe za točnost, vse domove in organizacije pa, da svoje prireditve vskladijo z našim urnikom.

Buenos Aires, 9. marca 1975 — na rojstni dan škofa dr. Gregorija Rožmana in 30. obletnici bombardiranja Ljubljane.

SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU

23. marca: Sklep duhovne obnove ob 17 v dvorani doma. Nato bo na razpolago domača večerja.

27. marca: Ob 8,30 slovesna velikonočna maša s petjem sanmartinskega pevskega zbora. Nato v domu velikonočni zajtrk.

13. aprila: 14. obletnica blagoslovitve sanmartinskega doma.

Poravnajte naročnino

BRAT BRATU!

gradi zavetišče dr. Gregorija Rožmana — Oglejmo si njegovo gradnjo, ki se bliža koncu na

NA CVETNO NEDELJO, 23. MARCA

ob 11 sv. maša za vse umrle žlane nato asado

Vsi lepo vabljeni!

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja Capital Federal Tel. 41-1413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20. Zahtevati določitev ure na privatni telefon 628-4188.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escritano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. z

T. E. 35-8827

RUTA 205 FTE. ESTACION TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230 a 1 cuadra Municipalidad

AVDA. PAVON/H. YRIGROYEN 8854/62 TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE ZAMORA

Opozorjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

VAZNO! ZELO VAZNO OBVESTILO!

Od 1. januarja 1975 so uradne ure v pisarni

KREDITNE ZADRUGE „S. L. O. G. A.“ z o. z.

Emé. Mitre 97 — Ramos Mejía — 658-6574

OB PONEDELJKIH, SREDAH IN PETKIH od 15 do 19

VAZNO! ZELO VAZNO! POVEJTE TO SE DRUGIM!

Ludvik Puš

(10)

NA DOLGO POT

Čisto je bila spremenjena cesta, ko sva se z Brodarjem, opirajoč se vsak na svoje kolo, vzpenjala proti Sveti Ani. Prej, se pravi sinoči, še vsi zaskrbljeni in žalostni obrazi so danes gledali brezskrbno in veselo, kakor da so na poti v obljubljeni deželo. Kako bližnja, neposredna tegoba zamegli oddaljenejšo, poznejšo in jo zatemni, kakor da bi je ne bilo, čeprav je morda večja in hujša od prve! Kaj bo jutri, pojutrišnjem in potem, se ne ve. Kdo bi se bal in si pekli živice! Je današnji dan težak dovolj. To je dobra filozofija, le škoda, da nas je mnogo, ki se nikakor ne moremo ravnati po njej.

Razloga za današnje zadovoljstvo imajo ljudje na ljubljanskih klancih brez dvoma dovolj. Iz obupnega, brezizglednega položaja jih je rešil domobranski udarni bataljon. Partizanska zaseda je razbita, pot prosta in varna! Ali si kdo, ki obeh situacij ne samo osebno doživel, sploh more adekvatno čutili neizmerno olajšanje, kakor da bi bila padla s pleč slehernega člana begunskih kolon ogromna skala? Če kdaj, danes množice nosijo v svojih sreih lepo čednost hvaležnosti junaškim borcem in njihovem poveljniku, ki so za ceno nevarnosti lastnih življenj še enkrat prijeli za orožje in prihiteli rešiti svoje rojake iz smrtne stiske. Ljudje so vsesplošno javno in glasno izražali zahvalo in navdušeno priznanje tem borcem, ki so se proti volji, morali umakniti iz domovine, ker je

tako zahtevala mednarodna politična konstelacija, ki jo je nesporno in suvereno dirigiral Jožef Stalin. Tisti Stalin, ki so ga dobrih deset let kasneje komunisti sami proglasili za največjega tirana in morivca, in ga je njegova lastna partija vrgla iz Leninevega mavzoleja.

Z Brodarjem sva zagledala njegovo „barčo“ na istem mestu, kjer sva je prejšnji večer pustila. Ob vozu je nekaj razpravljaval kranjski dekan Škerbec z ženskimi svetom in moja žena kljub spremenjenemu položaju ni bila zadovoljna:

„Kdaj se bodo pa vrnila naši možje?“

Dekan naju je zagledal in smeje odvrnil:

„Samo malo bolj obrnite glavo in bolje pogledajte, gospa!“

In smo se spet pozdravili, kakor da bi se celo večnost ne bili videli. V takem duševnem stanju, kakor je bilo prejšnji večer, so res bile ure kakor dnevi. Mene je nekoliko pekla vest, da morda nisva prav ravnala, ko sva jih pustila. Zopetna združitev pa je vse to potopila v pozabo. Ob strani ceste je bil zakurjen ogenj, kjer so ljudje greli kavo. Žena je hotela, da tudi midva spijeva malo kave. Videl sem, kako je vzela iz svojega cekarja nekako pločevinasto posodo, jo nalila s črno kavo, ki jo je še imela nekaj seboj, in pristavila k ognju. Ko sem čudno posodo bliže pogledal, sem videl, da je bila lepo prirezana okrogla konzervna škatljica, ki ji

je pozneje še večkrat služila namesto lončka. Potem je ostala z nama za spomin na Ljubelj. Bila je iz kositra in ni nikoli zarjavela.

Majsko sonce se še ni bilo dvignilo visoko na jutranjem nebu, ko se je voz premaknil in se je ljubko zamajala Lojčitova nočna posodica, pripeta pod ploščad na zadnjem koncu visoko naloženega voza tako, da jo je pešec za vozom videl. Zelo veliko je bilo skrite pristne domačnosti v tej kahliči, in kadar sem se ozrl vanjo, mi je šlo na dobro voljo. Zakaj pričala je, da je na vozu majhen otrok, ki mu skrbni mladi atek kaj pogosto mora odvezovati posodico in ta obred je vedno spreminjal begunstvo v prijetno družinsko-intimno zadevo. Njeno majanje in nihanje sem in tja je bilo zanesljivo znamenje, da se voz giblje. In to je bilo tudi nekaj!

Konja sta se čez noč nekoliko spočila, nazobala sta se klenega ovska iz Brodarjeve kašče, in ni zlomek, da bi sedaj ne šlo. Res je šlo, sicer počasi in s pogostim odihovanjem, vendar sta, včasih tudi z našo pomočjo, privlekla „barčo“ do barakišča na planinci pod cerkvijo sv. Ane. Tam je že stalo mnogo voz, ljudje so se dremjali med njimi, izprezali konje in voli in bili očitno zadovoljni, da so pravzaprav glavne težave dolgega klanca že premagali. Do cerkve je bilo videti le še krajšo vijugo ceste, sicer strme, vendar s spočito živino lahko zmogljive. Nekateri vozniki z lažjimi tovori na manjših vozih so se odločili pot kar nadaljevati prav do cerkve, ob kateri je z materialom od izkopa cestnega tunela nastala zelo prostorna, ravna ploščad. Bili so med njimi, ki so za to reč vedeli

ter so jo dali v „javnost“, da je šla od ust do ust. Kdor prej pride, prej melje, so se sklicevali na stari pregovor. Menil so, da bodo prej prišli v predor, če se bodo uvrstili z vozovi tik pred vhodom vanj, in se izognili neprijetnemu prerivanju. Urezali so se, na žalost.

Brodarjeva barka je zaplavala na prostorno ravnico ob barakah, kjer je bilo vkljub množici voz in ljudi še vedno nekaj prostora. Gospodar je vedel, da je po tako naporni vožnji konje treba izpreči, vreči z njih komate, jih očistiti, pravilno nakrmiti, napojiti in jim dati daljši počitek. Dokler je konj zaprežen v voz in okomotan, nima pravega počitka. Vozarji to dobro vedo in upoštevajo. Tudi nam ljudem je dobro delo, da smo se „izpregli“ in „razkomotali“, saj, resnici na ljubo, smo tudi mi dovolj fizično trpeli.

Vse barake, razporejene v dve skupini in mnogotere po številu, so bile tačas prazne. Se pravi, obljudene niso bile, pač pa je bilo v mnogih najti vojaške pograde in slamnjače, mize, stole in drugo navlako, ki nam je zelo prav prišla. Mnogi begunci so ta lesena, zasilna prebivališča vendarle nekoliko postrani gledali, tako, da ni bilo prav nobene stiske pri iskanju prostora v njih.

Midva z ženo jih nisva postrani gledala. Poiskala sva v eni med njimi majhen, oddeljen prostor, privlekla vanj dve slamnjači in si za silo uredili in pripravila ležišče za noč. Bolje bo kot na vozu ali celo na tleh pod milim nebom; rada bi bila imela tudi nekaj ljubelega miru, da bi se odpočila. Zlasti žena je bila potrebna počitka, ker prejšnjo noč ni zatisnila očesa. Namen sva imela do-

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Starč
Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. F. 69-9503
Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Corre- Central (P Argentin-)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA/ Concesión N° 382-

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 1.233.341

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1975 za Argentino \$ 240,— (24.000), pri pošiljanju po pošti \$ 250,— (25.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 18 USA dol.; za Evropo 21 USA dol. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, T. E. 33-7213.

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja Capital Federal Tel. 41-1413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20. Zahtevati določitev ure na privatni telefon 628-4188.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escritano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. z

T. E. 35-8827

VAZNO
VAZNO

VAZNO
VAZNO

VAZNO
VAZNO

VAZNO
VAZNO

VAZNO
VAZNO

(Bo še)